

FACADE TYPOLOGIES OF THE RURAL HOUSING-THE CASE OF ARTVİN¹

FACADE TYPOLOGIES OF THE RURAL HOUSING-THE CASE OF ARTVİN

Zehra EMİNAĞAOĞLU¹, Sonay ÇEVİK²

¹*Artvin Çoruh Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Artvin / Türkiye*

²*Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümü Trabzon / Türkiye*

Öz: Değişen teknoloji ve yaşam koşulları ile birlikte yaşadığımız çevrelerde değişmekte ve gelişmektedir. Özellikle kentlerde bu değişimin çok daha hızlı olduğu görülmektedir. Kırsal yerleşmelerde aynı hızla olmakla beraber bu gelişmelerden etkilenmektedir. Bu süreçte kırsal yerleşmelerde geleneksel mimari gittikçe yok olmakta, çevreyle uyumsuz yapılar artmaktadır. Bu durum bu bölgelerde yapılacak çalışmalarını önemli kılmaktadır. Kırsal yerleşmelerin peyzajdaki görüntülerini oluşturan siluet görüntüleri, yerleşmenin öne çıkan kimliğini belirlemekte önemlidir. Kır konutunun cephesi, kırsal mimari kimliğin öncelikli görünen yüzüdür. Konutun cephe elemanları bölgenin yaşam biçimini, çevresel koşullarını, yapı kültürünü gösteren önemli yapı elemanlarıdır. Bu çalışmada Artvin İli kır konutunun cephe elemanlarına ilişkin tipolojileri yapılmıştır. Bölge ahşap, taş, tuğla malzeme çeşitliliği içerisinde özgün örnekler barındırmaktadır. Çalışma ilçelerden seçilmiş köyler kapsamında gerçekleştirilmiştir. Kır konutunun cephe elemanları işlevsel ve çevre ile ilişkileri açısından ele alınmıştır. Ayrıca bu ilişkiler sosyal ve kültürel açıdan değerlendirilmiştir. Çalışmada yerinde elde edilen veriler, plan, görünüş, üç boyutlu çalışmalarla analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kır Konutu, Köy, Cephe, Tipoloji, Artvin

Abstract: Developing technology and life standards effects to our surrounding with different ways. Especially, in cities we can see these changes more obvious. It has also can be seen in rural areas, but the change of rural area slower than urban areas. As a result of this rotation architectural specialise of the village change and they lost their characteristics, new building cannot relocate old ones. Because of these reason, the studies, which will be done in these areas are very important. Front side of rural estates are very important to reflect identity. The material of house shows to life style of local, environment condition and culture of building. This study gives brief information about Artvin rural houses side typologies. It has done some chosen town. Rural houses side elements were evaluated according to functional and environment relation. These relations also evaluated social and cultural ways. The data's, which has found in study area are analysed plan, aspects, 3D.

Key Words: Rural Estate, Village, Side, Typology, Artvin

Doi: 10.17365/TMD.2015511331

- (1) *Sorumlu Yazar: Zehra EMİNAĞAOĞLU, Artvin Çoruh Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Artvin / Türkiye zeminagaoglu@artvin.edu.tr Geliş Tarihi / Received: 19.04.2015 Kabul Tarihi/ Accepted: 23.06.2015 Makalenin Türü: Type of article (Araştırma – Uygulama / Research -Application) Çıkar Çatışması / Conflict of Interest: Yok / None“Etik Kurul Raporu Yok – None of Ethics Committee”*

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer

ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

1. GİRİŞ

Her bölge kendi koşulları içinde özgün kırsal yerleşme örneklerini barındırmaktadır. Anadolu'da, bölgesel koşullar doğrultusunda gelişen yöresel çözümler ile kırsal yerleşmeler özgün kimliklerini kazanmakta, doğal çevre ile birlikte etkili görüntüler ortaya koymaktadır (Eminağaoğlu, 2004, Eminağaoğlu ve Çevik, 2006: 32). Bu yöresel çözümler sosyal, kültürel, dinsel, ekonomik ve fiziksel faktörlerin etkileşiminde çeşitlenmekte, yerden yere değişmektedirler (Rapoport, 1969: 46-47). Aynı kültür içerisinde konutta rastlanan eş zamanlı çeşitlenmeler, kültürel değer ve sosyal normlardaki değişimle (kültürlenme) açıklanabilir (Gür, 2000: 12).

Kırsal konutun çevreye adaptasyonu süreç içerisinde gerçekleşir. Bu süreçte sadece çevresel, fonksiyonel koşullar değil kültürel yapıdaki kabullerle konut geliştirilir, kopyalanarak yayılır (Gibson, 2000: 6-7). İklim şartları, coğrafi konum, yeryüzü şekilleri, bitki varlığı, gelenek ve görenekler, toplum yaşamı, üretim-tüketim biçimleri ve inançlar kır yapılarının biçimlenmesi sürecini belirler. Bu süreç babadan dededen, ustadan kalfadan gördüklerini yaparak öğrenilen, deneyerek geliştirilen bir süreçtir (Aran, 2000: 12-15). Özellikle evlerin oluşturulmasında dikkate alınan her öge, ev sakinlerinin yaşam biçimine ve ekonomik faaliyetlerine göre tasarlanır ve üretilir. Bu nedenle kır yapılarında işlevsellik, biçim ve estetiğin önünde yer almaktadır (Anonim, 2012: 7-8).

Geleneksel kır yapıları mimarsız mimari (Rudofsky, 1981) olarak ifade eden Oliver, bu yapıların kendi başına büyüleyici ve güzel oldukları için değerli olduklarını söylemektedir. Zaman içinde tecrübe ile olgunlaşan mimarilerinden dolayı iklim, topoğrafya, kültür, gelenek ile ilişkili sürdürülebilirliklerinin, gelecek mimarilere çözüm önerileri sunabileceğini ifade etmektedir. (Oliver, 1997: 12-16). Bu çerçevede bakıldığında Ülkemizde kırsal mimariye ilişkin yapılan çalışmaların kentlere oranla yetersiz olduğu görülmektedir. Günümüzde farklı koşullar altında değişim geçiren ve hızla yok olan kır yapı geleneğinin belgelenmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması yönünde katkılar sunabilecek kırsal mimari ilkelerinin ortaya konulması, belgelenmesi ve rehber çalışmaların yapılması gerekmektedir (Eminagaoglu ve Çevik, 2007: 157-162; Şenol ve Akan, 2011: 144; Ersoy, 2010).

Bu çalışmada kırsal yerleşmelerde önemli bir üretim ve yaşam merkezi olan konut ele alınmaktadır. Kırsal yerleşmeler, Ülkemizin değişen coğrafyaları içinde kendine özgün kırsal mimari kimliği olan Artvin İli köylerini kapsamaktadır. Bölgedeki kır konutu cephe özellikleri açısından incelenmekte; cephedeki yapı elemanlarına ilişkin özellikler, çevresel faktörler ve kültürel yapıyla ilişkilendirilerek ortaya konulmaktadır. Söz konusu araştırma, bölgedeki kırsal evlerin cephe düzenleri ile ilgili hazırlanmış bir tipoloji çalışmasıdır. Çalışmada kır evlerinin cephe düzenleri incelenerek, cephedeki yapı elemanlarına ilişkin tipolojiler yapılmış; mimari oluşumu etkileyen

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer

ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

nedenler belirlenmeye çalışılmıştır. Cephedeki yapı elemanları pencereler, çıkımlar, girişler çatı düzeni, malzeme ve strüktür olarak ele alınmıştır.

Konut cephelerindeki uygulamaya yönelik bulguları, fiziksel ve görsel standartlarla ilgili bir takım yerleşmiş ilkeleri neden ve sonuç ilişkisi içerisinde değerlendiren bu çalışmanın bu alandaki literatüre katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Ayrıca bölge insanına kültürleri ve istekleri ile bütünleşen, yaşamak istedikleri çevreler sunmak, kır mimarisinin çevre ile bütünleşen görüntülerinin devamlılığını sağlamak için mimari uygulamalara veri oluşturan bir rehber olması umut edilmektedir.

1.1. COĞRAFİ KONUM

Artvin ili 400 35' ile 410 32' kuzey enlemleri ve 410 07' ile 420 00' doğu boylamları arasındadır. 7 367 km² yüzölçümü ile Doğu Karadeniz Bölgesinde yer almaktadır. Doğusunda Ardahan, güneyinde Erzurum, batısında Rize, Kuzeyinde Gürcistan ile komşudur. Kuzey-batısında Karadeniz vardır ve kıyı uzunluğu 34 km'dir (URL). İlin denize kıyısı olan Arhavi, Hopa ilçeleri, daha iç kesimlerde ise Murgul, Borçka, Ardanuç, Yusufeli, Şavşat ilçeleri bulunmaktadır (Şekil 1). İlin her ilçesinin farklı topografyasının yanında dağlık, ormanlık, deniz gibi farklı doğal kalitelere sahip olması doğal ve yapısal çeşitliliği de beraberinde getirmektedir.

Şekil 1. Artvin'in Coğrafi Konumu

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer
ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma Artvin İli'nin ilçelerinden seçilen 23 köy yerleşmesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma materyali olarak bu köylerden seçilen 41 konut değerlendirilmiştir. Söz konusu köylerde kroki, plan gibi herhangi bir belge bulunmadığından yerinde mimari ölçümler yapılarak plan cephe, üç boyutlu çizimler oluşturulmuştur. Bölgede yapılan röleve çalışmaları fotoğraf, kamera çekimleri gibi görsel araçlar ve yöre halkı ile yapılan görüşmeler ile desteklenmiştir. Alan çalışmasında elde edilen veriler grafiksel analizler, görsel analiz teknikleri ile analiz edilmiş ve değerlendirilmiştir. benzerlik ve farklılıklar çevresel koşullarla birlikte değerlendirilerek sınıflandırma yapılmıştır.

3. CEPHEDEKİ YAPI ELEMANLARI

Pencereler

Araştırmada, konut cephesindeki pencere dizilimlerinin özellikle iklim şartlarına göre bölgesel farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Karadeniz ikliminin görüldüğü sahil bölgesindeki yerleşmelerde bina yüzeyindeki pencere-kapı dizilimi çok yoğun, Şavşat gibi soğuk ve karlı iklimin görüldüğü bölgelerde az yoğun ve küçük boyutlarda olduğu görülmektedir. Özellikle Arhavi'de görülen göz dolgu yapıım sisteminin, pencere boyutlarına sistematik bir yaklaşım getirdiği söylenebilir. Yusufeli gibi yazları oldukça sıcak bölgelerde pencere boyutları büyümekle beraber, bina yüzeyinin büyüklüğü ve katların işlevsel kullanımına bağlı olarak pencere dizilimindeki yoğunluk yer yer değişmektedir (Şekil 2). Ahır olarak kullanılan zemin katlarda yan cephede genellikle tek pencere bulunmaktadır. Bu sebeple kullanıma bağlı olarak bu katlarda pencere gözükmemektedir.

					Çok yoğun ve tekrarlanan pencere dizilimleri
					Yoğun ve farklılaşan boyutlarda pencere dizilimleri
					Az yoğun ve küçük boyutlu pencere dizilimleri

Şekil 2. Cephede Pencere Dizilimleri

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer

ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Araştırmanın kapsamında olmamakla beraber, çalışma kapsamındaki bölgede belirlenen pencere türleri detaya girilmeksizin, açılan kanatlarına göre gruplanmakta; en çok kullanılan pencere biçimleri aşağıdaki verilmektedir (Şekil 3). Pencere

çerçevelerinde ahşap malzeme kullanılmaktadır. Yeni yapılan betonarme konutlarda pencere çerçevelerinde genellikle plastik malzeme tercih edilmektedir.

PENCERELER				
				Sürgülü pencere
				Tek kanatlı pencere
				Çift kanatlı pencere

Şekil 3. Pencere Tipolojisi

Çıkma

Çıkmanın cephede biçim, konum ve işlev olarak farklılaştığı görülmektedir. Araştırmada çıkma tipleri açık ve kapalı çıkmalar şeklinde gruplanmıştır. Açık ve Kapalı çıkmaların cephedeki konumları dikkate alınarak alt sınıflandırma yapılmıştır. Açık Çıkma: tek cephede bütün açık çıkma, üç

cephede bütün açık çıkma, köşklü açık çıkma, çift köşklü açık çıkma, orta + tek açık çıkma, kenar + tek açık çıkma şeklindedir. Kapalı çıkma: Bütün kat çıkma, tek orta çıkma, tek kenar çıkma şeklinde sınıflandırılmıştır (Şekil 4).

Kır konutunda açık çıkma ağırlıklı olarak; seyir, konuta giriş, odalara ve tuvalete geçiş, ayrıca bazı

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer
ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

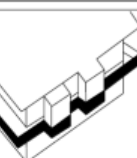

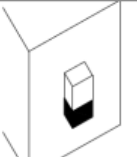
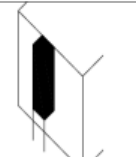
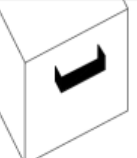

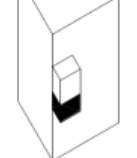
(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

ürünleri kurutmak amacıyla kullanılmaktadır. Çalışma kapsamındaki alanda açık çıkmaların ağırlıklı olarak konuta giriş ve seyir amaçlı kullanıldığı görülmektedir. Köylerde genellikle konutun dışında yer alan tuvaletin konut ile bağlantısı açık çıkma ile sağlanmaktadır. Dışarıdan basamaklarla ulaşılan yaşama katındaki açık çıkmlar ise konuta girişi sağlamakta ve giriş önü alt mekanlar oluşturmaktadır.

Özellikle Şavşat yöresinde seyir amaçlı çıkmalarda “köşk” olarak isimlendirilen özel oturma bölümleri oluşturulmuştur. Yazları sıcak ve kurak

geçen Yusufeli bölgesinde malzeme kurutmak için en üs katta açık çıkmlar uygulanmış; yaşama katlarında ise “köşk” tipi çıkmlar bulunmaktadır. Şavşat ilçesine bağlı köylerde özellikle yola bakan ön cephelerinde uygulanan çıkmalarda dekoratif öğelerin ağırlıklı olarak kullanıldığı görülmektedir. Süslemeler, açık çıkmanın “köşk” olarak isimlendirilen oturma bölümünde yoğunlaşmakta, “köşk”ün sayısı ve süsleme zenginliği konuta itibar kazandırmaktadır (Şekil 5).

ÇIKMANIN BİNA YÜZEYİNDEKİ KONUMU VE İŞLEVİ	
AÇIK ÇIKMA	KAPALI ÇIKMA
 <p>Konum: Bütün açık çıkmalı cephe İşlev: Seyir</p>	 <p>Konum: Bütün kat çıkmalı cephe İşlev: Oda</p>
 <p>Konum: Saran açık çıkmalı cephe İşlev: Seyir</p>	 <p>Konum: Bütün kat çıkmalı cephe İşlev: Oda</p>
 <p>Konum: Köşklü açık çıkmalı cephe İşlev: Seyir, giriş</p>	 <p>Konum: Bütün kat çıkmalı cephe İşlev: Oda</p>
 <p>Konum: Çift köşklü açık çıkmalı cephe İşlev: Seyir</p>	 <p>Konum: Orta + tek kat çıkmalı cephe İşlev: Sofa</p>
 <p>Konum: Orta + tek açık çıkmalı cephe İşlev: seyir</p>	 <p>Konum: Orta + tek kat çıkmalı cephe İşlev: Sofa</p>
 <p>Konum: Orta tek açık çıkmalı cephe İşlev: seyir</p>	 <p>Konum: Kenar + tek kat çıkmalı cephe İşlev: WC</p>
 <p>Konum: Kenar + tek açık çıkmalı cephe İşlev: seyir</p>	

Şekil 4. Açık Çıkma Tipolojileri

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer

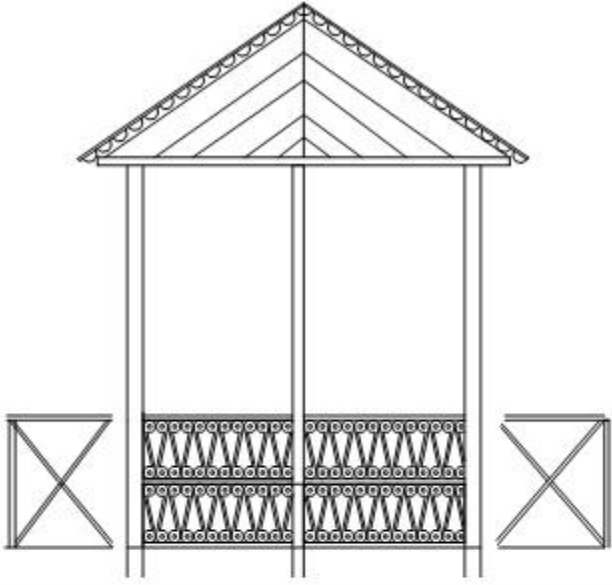
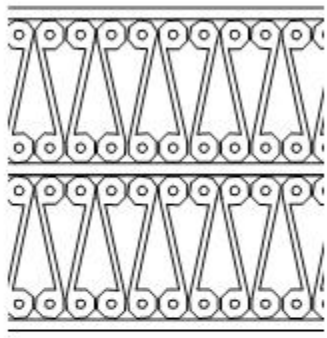
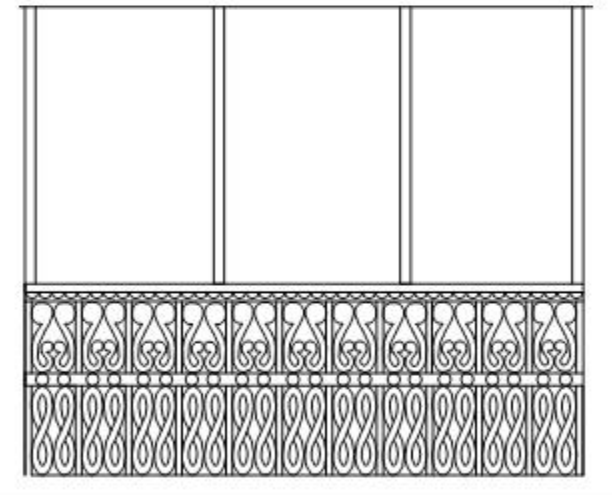
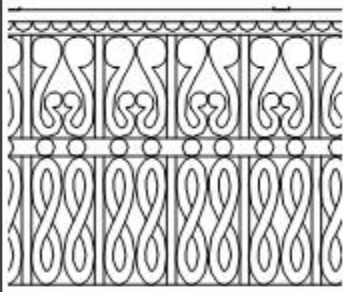
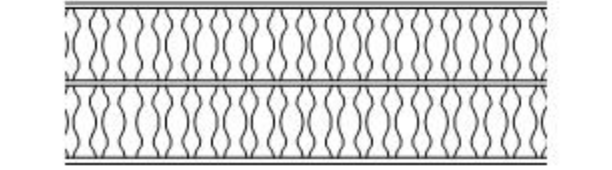
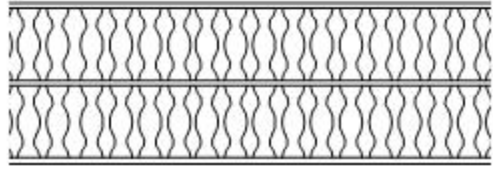
ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

	<p>Çıkma tipi: Köşklü açık çıkma Malzeme: Ahşap Detay: Birbirine çapraz bağlanan dairelerin birbiriyle simetrisi oluşturularak tekrarlanması ile çıkan desen</p>
	<p>Çıkma tipi: Köşklü açık çıkma Malzeme: Ahşap Detay: Simetrik olarak tekrarlanan farklı şekillerin oluşturduğu desen</p>
	<p>Çıkma tipi: Bütün açık çıkma Malzeme: Ahşap Detay: Simetrik olarak tekrarlanan şekillerin oluşturduğu desen</p>

Şekil 5. Açık Çıkma ve “Köşk” Süslemeleri

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer

ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Yöre halkının kültürel yapısı, işlevsel kullanımlar çıkmanın konumunda belirleyici olmakla beraber, çevresel faktörleri göz ardı etmek mümkün değildir. Bu kapsamda çıkma bulunduğu çevre içerisindeki konumları bakımından ele alındığında; bahçeye yönelen çıkmalar, yola yönelen çıkmalar, ortak avluya yönelen çıkmalar, birbirlerine yönelen çıkmalar şeklinde sınıflandırmak mümkündür. (Şekil 6).

Çıkma genellikle konutun eğime, manzaraya, yola bakan ön cephesinde veya yan cephelerde ihtiyaç doğrultusunda uygulanmıştır. Ön cephe ve yola bakan cephedeki çıkmalarda manzaraya yönelme isteği görülürken, yan cephelerdeki açık çıkmalar giriş ön mekanları olarak kullanılmaktadır. Çıkmaların cephedeki biçimlenişi ilçeden ilçeye farklılaşmaktadır. Örneğin Şavşat İlçesinde açık çıkma üç cephede bulunurken, Yusufeli İlçesinde

ağırlıklı olarak tek cephede bulunmaktadır (Şekil 6). Genellikle Yusufeli'ne bağlı köylerde görülen “tek açık çıkma”nın biçimlenmesinde yapının genel tarzı ile uyuşan yalın bir görüntüsü vardır. Bu tip çıkmalar, cephede yapının sağ veya sol köşesinde, yaygın olarak cephenin ortasında bulunmakta; çoğunlukla iç sofanın dışa açılan açık bölümü olarak biçimlenmektedir. Bölgede yöresel kimlik kazanmış açık çıkmalar, sokak boyunca oluşturdukları dizi ile yönlendirici ve belirleyici olmaktadır (Şekil 6).

Kır konutunun biçimlenişinde çevresel verilerin etkisi açıkça görülmektedir. Güneye ve Manzaraya bakan cephelerde bulunan çıkmalar daha çok seyir ve ürün kurutmak için kullanılırken; kuzeye yönelen çıkmaların çoğunluğunun giriş ve depolama amaçlı kullanıldığı görülmektedir.

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer

ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Servis Alanına Yönelen Çıkmalar					
Ortak Alana- Birbirine Yönelen Çıkmalar					
Yola / Sokağa Yönelen Çıkmalar					
Bahçeye / Bahçeye – Yola Yönelen Çıkmalar					

6. Çıkmannın Çevre ile İlişkili Konumları

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer

ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Girişler

Kır konutunun girişleri, özel-kamusal mekan oluşumundaki katkıları ile fiziksel ve sosyal çevre açısından farklı anlamlar sergilemektedir. Girişler sayıları, konumları, ön mekanları ile konut yakın çevresinin etkin kullanılan alt mekanlarından biridir. Konut girişlerinin işlevsel ve sosyal içeriğinin mekana olan katkıları önemlidir.

Bölgedeki kırsal yerleşmelerde konut girişlerinin yer seçiminde topoğrafya ve işlevin dikkate alındığı görülmektedir. Eğimli arazinin sağladığı imkanlar ile kır konutuna farklı kotlardan ulaşmak mümkündür. Bu tip konutların her katına bağımsız giriş imkanı bulunmaktadır. Konutun yaşama katlarının bahçe, sokak ve ortak iş alanları ile (ocaklık, harman, çeşme gibi) işlevsel sürekliliğini

sağlamak, gelen misafiri konuk odasına yaşama mekanından geçmeden ulaştırmak, kalabalık ailelerin yaşadığı (geniş aile tipi) geleneksel köy evlerinde sirkülasyonu rahatlatmak amacıyla iki giriş bulunmaktadır. Yaşama katlarındaki çift girişlerden biri genellikle bahçeye açılmakta, bu durum bahçeye erişimi kolaylaştırmaktadır. Köy konutlarında direk sokaktan girilen örnek sayısı azdır. Bu tip girişlerdeki yol, az kullanılan daha çok yaya yolu niteliğindedir. Yan cephelerdeki açık çıkıntılarla (balkon) sağlanan girişler, insanlara görüşme, konuşma, karşılaşma imkanı vermektedir. Konutlarda bazen küçük bir taş, bazen tek bir basamak giriş önlerinde, oturma, kısa süreli sohbet gibi sosyal etkinliklere olanak veren alt mekanlar oluşturmaktadır, (Resim 1).

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer
ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Resim 1. Kapı Önü Kullanımları

Bu bağlamda konut girişlerini, karşıladıkları mekana ve sayılarına göre sınıflandırmak mümkündür. Karşıladıkları mekana göre girişler dört başlıkta sınıflandırılabilir: Yol / sokağa açılan girişler, bahçeye açılan girişler, açık çıkmaya

(balkon) açılan girişler, ortak alana açılan girişler. Sayılarına göre girişler: Tek girişli konutlar, aynı kotta iki girişli konutlar, farklı kottardan girilen konutlar şeklinde sınıflandırılabilir, (Şekil 7)

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer

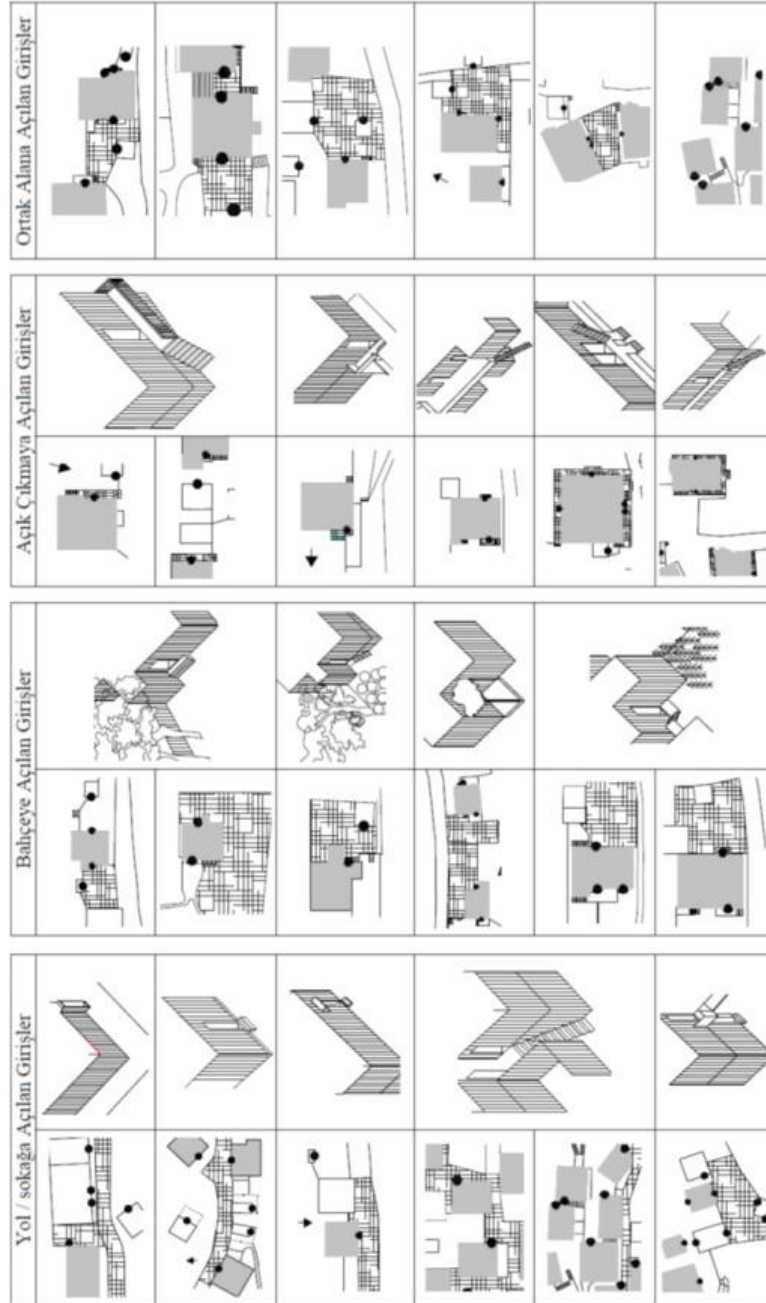
ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

● Konut girişlerini ifade etmektedir.

Şekil 7. Girişlerin Çevre İçindeki Tipolojileri

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer
ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Malzeme ve Strüktür

Araştırma kapsamındaki bölgenin sahil kesimlerinde Doğu Karadeniz İklimi, iç kesimlerde karasal iklim, her iki iklim tipi arasında geçiş bölgesi olan yerlerde belli dönemler ılıman iklim tipleri görülmekte; bu durum bölgenin bitki örtüsünü de çeşitlendirmektedir. Bitki örtüsü ve çevredeki doğal kaynaklara bağlı olarak en yakınından temin ettiği malzemeyi kullanarak yapılan kır konutunun malzeme ve strüktürü ilçelere göre farklılık göstermekte ve çeşitlenmektedir.

Bölgedeki kırsal konutta yapı malzemesi olarak genellikle ahşap, taş, tuğla kullanılmaktadır. Malzeme ve teknik imkanlara bağlı olarak gelişen yapım sistemleri; ahşap İskeletli sistemler, ahşap yığma sistemler, taş yığma sistemler, tuğla yığma sistemler, bağdadi (çakatura) sistemler şeklindedir. Söz

konusu bölgenin sahil kesimindeki ilçeleri (Arhavi, Hopa) malzeme ve strüktür olarak Doğu Karadeniz Bölgesi ile birebir örtüşmektedir. Ahşabın ağırlıklı kullanıldığı köylerde en çok kullanılan ağaç türleri *Castanea sativa* Mill (Anadolu Kestanesi), *Fagus orientalis* Lipsky (Doğu Kayını), *Pinus sylvestris* L. (Sarıçam), *Picea orientalis* Link (Doğu Ladini) olarak ifade edilmekte; yağmura, rutubete karşı dayanıklı, kolay alev almaz ve kurt işlemeyecek kadar sert olmasından dolayı en çok kullanılan türün kestane olduğu belirtilmektedir.¹ Bölgedeki ahşap iskeletli sistemler, dolma ve yığma yapım olarak uygulanmaktadır. Ahşap dikmelerin kareye yakın kafesler oluşturması ile oluşan desen “göz dolma”, bağlantıların çapraz olduğu durumlarda üçgen şekiller ortaya çıkmakta bu tipe “muskalı dolma” denilmektedir, (Özgüner, 1970, ss:28-29) (Resim2).

Resim 2. Ahşap ve Taşın Kullanıldığı “Göz Dolma” Sistemler

İç kesimdeki ilçelerde (Şavşat, Yusufeli, Borçka, Murgul) konutta ahşabın yığma sistem olarak uygulandığı da görülmektedir. Bunun en güzel

örnekleri Şavşat ilçesine bağlı köylerde karşımıza çıkmaktadır. Ahşap yığma; kereste türü ağaçların veya kütüklerin köşelerde birbiri üzerine geçme

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer

ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

şeklinde bindirilmesiyle yapılan duvar örgüsü şeklidir. Bu geçme şekline yörede “boğaz” veya “yaka” denilmektedir. Kütüklerle yapılan uygulamalar daha çok ahır, samanlık, merak gibi yan

birimlerde tercih edilmekte; yaşama katlarında daha düzgün bir dokuya sahip olan kereste türündeki ağaç kullanılmaktadır , (Resim 3).

Resim 3. Konutta “Ahşap Yığma” Sistemler

Yörede eski evlerde genellikle çam, yeni evlerde ise çamın bölgede azalıp, temini zorlaştığı için ladin kullanılmış; kısmen çamdan yapılmıştır. Çam özodunu dayanıklı, kolay kurutulan, işlenme özelliği iyi olan bir ağaç türü; ladinin ise işlenmeye elverişli fakat çam kadar dayanıklı olmadığı belirtilmektedir. Yusufeli yöresinde ise eski evler ardıç (*Juniperus oxycedrus*), yeni evler ardıç takviyeli ladin (*Picea orientalis*), kısmen de çamdır (*Pinus sylvestris*). Ardıcın fiziksel koşullara dayanıklılığının çam ve ladine göre çok daha güçlü olduğu bilinmektedir. Bölgede yaygın bulunan göknar kolay çürüdüğü için tercih edilmemektedir. Eski kır evlerinde ahşap çatı örtüsü olarak kullanılır iken, günümüzde ağacın temini ve işlenişindeki zorluklar farklı malzemelerin kullanımını yaygınlaştırmaktadır.

Yerleşmelerde Taş, bodrum katlarda, toprak ile temas eden arka duvarlarda, ocaklarda, bacalarda ve dolgu malzemesi olarak kullanılmaktadır. Taşın kullanımının en yaygın ve en güzel örneklerine Yusufeli’ne bağlı köylerde rastlamak mümkündür. Yusufeli’nde genellikle üç katlı olan konutların ilk iki katı yığma taş, daha çok ürünün kurutulması ve depolanması için kullanılan son kat ahşap yığma şeklinde yapılmaktadır. Bölgede taş duvar genişlikleri 50cm ile 100cm arasında değişmektedir. Kesme ve yonu taş bölgede ustalıklı işlenmiş, duvar örgüsünde rijitlik sağlaması açısından katlarda ahşap hatıllar kullanılmıştır. Özellikle yazları kurak ve sıcak geçen bölgede taş, ısıyı geciktirme ve depolama özelliği ile mekanlarda ısı konfor sağlamaktadır, (Resim 4).

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer
ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Resim 4. Ahşap ve Taşın Kullanıldığı "Yığma Taş" Sistemler

Bölgedeki bir diğer yapım tarzı "bağdadi" şeklindeki uygulamalardır. Bu yapım tarzına bölgede yoğun olarak Ardanuç ilçesine bağlı köylerde rastlanmaktadır. Duvarların dış yüzeylerinde ahşap iskelet genellikle kırma taş ile doldurulmakta ve

sıvanmaktadır. Duvarlar çamur ve saman karışımı ile sıvanmakta, saman toprağın çatlamasını önlemektedir. Bu yapım sistemine bölgede "çakatura" denilmektedir, (Resim 6).

Resim 5. Konutta Sıvalı ve Sıvasız "Bağdadi" Sistemler

Konut yapımında görülen bir diğer yapı malzemesi tuğladır. Yapılarda ahşap iskeletli tuğla kullanımına Arhavi, Borçka, Murgul'da sıkça rastlanmaktadır. Tuğla duvarlarda ahşap yatay, dikey ve çapraz

kirişler şeklinde uygulanmaktadır. Bu şekliyle duvarlarda ahşap hem rijitlik sağlanmakta, hem de dekoratif bir öge olarak gözükmektedir, (Şekil 7).

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer
ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Resim 6. Ahşap, Taş ve Tuğlanın Kullanıldığı “Yığma Tuğla” Sistemler

Çatılar

Bölgede çatı uygulamaları dört yöne eğimli olan kırma çatı şeklindedir. Yer yer iki yöne eğimli beşik çatı uygulamaları da bulunmaktadır. Çatı malzemesi olarak ahşap, alaturka kiremit ve saç

kullanıldığı görülmektedir. Özellikle ağaç giderini azaltmak için devletin temin ettiği saç malzeme olanaklarıyla bir dönem bütün konutların çatısında saç kullanılmıştır. Ahşabın çatı malzemesi olarak uygulandığı şekline yörede “bedevra”, “hartama” denilmektedir, (Resim 7).

Resim 7. Çatıda Bedevra Kullanımı

Kırsal yerleşmelerde binaların çatı dizilimleri üçgen alınlıklı biçimleri ile topoğrafik yapıya (dağ, tepe gibi), malzemeleri, renk ve dokuları ile doğal çevreye uyum göstermektedir. Form,

ölçek, malzeme olarak birbirleriyle olan uyumları, tekrarlanan aralıkları, derecelenen görüntüleri ile çatılar, yerleşme silüetlerinde önemli yöresel-dizimsel özellikler sunmaktadır, (Şekil 8).

TMD

www.mtddergisi.com

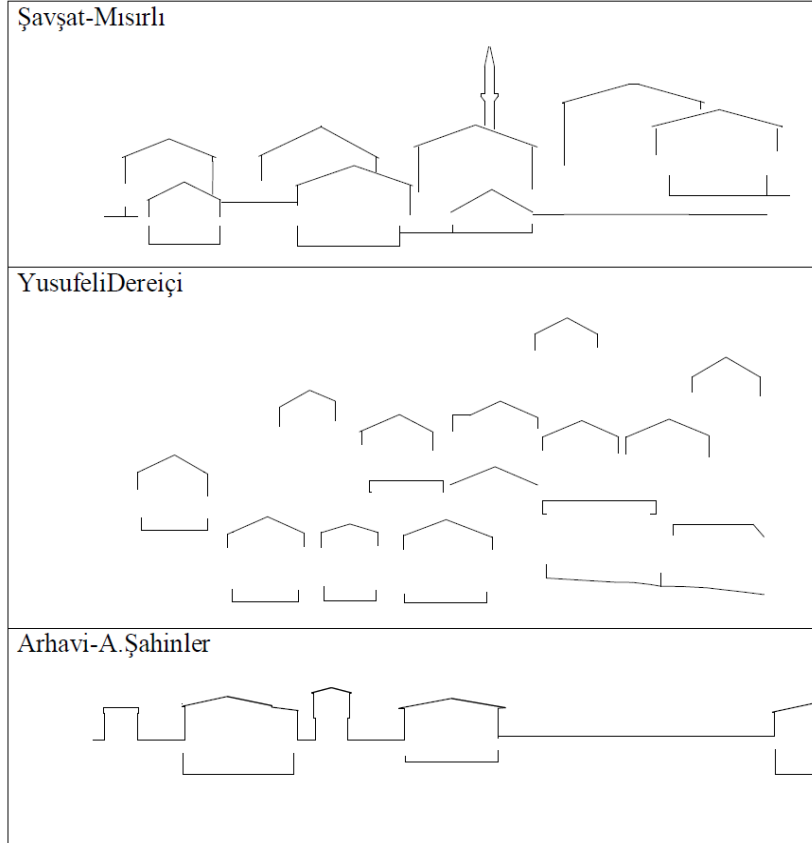
ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer
ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Şekil 8. Yerleşme İçinde Çatı Formlarının Dizimsel İlişkisi

4. DEĞERLENDİRME

Artvin ili kırsal yerleşmelerinde konut cepheleri ilçeden ilçeye farklılık göstermekte ve çeşitlenmektedir. İl sınırları içerisinde ilçeden ilçeye, hatta köyden köye değişebilen yapı kültürü çeşitliliği konuta yansımakta, çevresel koşullar eklenince peyzaj içerisinde özgün görüntüler ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada kır konutunun cephe özellikleri tipolojik bir yaklaşımla incelenmiş, çevre ve sosyo-kültürel etkileşimleri irdelenmiştir. Uygulamadaki kullanımları, fiziksel ve görsel

standartlarla ilgili bir takım verileri ortaya koyan bu çalışmanın içeriği ile değişen ve gelişen kırsal mekanlara kaynak olması amaçlanmaktadır.

İklimsel koşullar bölgedeki cephe düzenini etkilemektedir. Örneğin Şavşat ilçesi gibi kış şartlarının soğuk geçtiği yerlerde yapı yüzeylerinde pencere sayısı az ve boyutları küçüktür. Buna karşın topoğrafyası kayalık olan ve yaz ayları oldukça sıcak geçen Yusufeli’nde pencere boyutları büyük ve yüzeydeki sayısı fazladır. Bu boyutlar yerleşmenin genelinde hemen hemen aynı uygulanmakta, bu

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer

ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

durum silüette hoş bir harmoni oluşturmaktadır. Konuttaki bencere boyutları katlara göre değişmektedir. Yaşama katlarındaki pencereler daha yoğun ve büyük boyutlarda, alt katında ise daha az yoğun ve küçük uygulanmıştır. Fakat bu durum Türk evinde olduğu gibi mahremiyet kaynaklı değil, öncelikle işleve bağlı bir değişimdir. Çünkü kır konutunda zemin katlar genellikle ahır olarak kullanılmaktadır.

Bölgede kırsal konutta kapalı çıkmaya çok fazla rastlanmamaktadır. Ayrıca karakteristik olmamakla birlikte yaşama katında bütün konsol şeklinde veya sofa, tuvalet işlevleri için kapalı çıkma uygulamaları görülmektedir. Açık çıkma ise konutta seyir, giriş, ürün kurutma gibi işlevler için kullanılmaktadır. “Köşk” olarak isimlendirilen açık çıkmalar yöreye özgü karakteristik uygulamalardır. Malzeme olarak açık çıkmalarda ahşap, kapalı çıkmalarda cephenin genelinde kullanılan malzeme kullanılmıştır.

Kırsal yerleşmelerde konut girişleri iç mekan ile dış mekan arasındaki sirkülasyonu sağlayacak işlevsel kolaylıklar dikkate alınarak tasarlanmıştır. Sosyo-kültürel faktörler ve topoğrafya giriş çözümlerinde etkili faktörlerdir. Bazı bölgelerde topoğrafyadan yararlanarak her kata bağımsız giriş imkanı sağlanması, geniş aile tipinin yaşadığı kırsal konutta aile mahremiyeti sağlamıştır.

Konut cephelerini biçimlendiren temel faktörlerin işlev ve çevresel koşullar olduğu görülmektedir. Cephede ağırlıklı kullanılan malzeme, ahşap ve taştır. Taş ve ahşabın birlikte kullanıldığı konutta

zemin kat, arka cephe ve ocak taş olarak uygulanmıştır. Özellikle yapının zemin ve toprak ile temas eden bölümlerinde dayanıklılığı sebebiyle taş tercih edilmiştir. Ahşabın iklimatik koşullarının uygunluğu, yaşama katları ve ürün depolama katlarında kullanımını yoğunlaştırmıştır. Ayrıca ahşabın ve taşın ekonomik kullanımı açısından ahşap iskeletli yapılar bölgede tercih edilmiştir.

Kırda konutların çatı dizilimleri üçgen alınlıklı biçimleri ile topoğrafik yapıyla (dağ, tepe gibi), malzemeleri, renk ve dokuları ile doğal çevreyle uyum içerisindedir. Form, ölçek, malzeme olarak birbiriyle olan uyumları, tekrarlanan aralıkları, derecelenen görüntüleri ile çatılar, yerleşme silüetlerinde önemli yöresel-dizimsel özellikler sunmaktadır.

Çalışma kapsamında ele alınan konut cephelerindeki yapı elemanlarına ilişkin kaliteler çevresel koşullar ve yaşam kültürü ışığında oluşmaktadır. Mimari oluşumda yol gösteren referansların anlaşılması, gerek geleneksel kır konutunun sürdürülebilirliğinde, gerekse yeni yapıların kabul görmesi açısından önemlidir.

KAYNAKLAR

- ANONİM (2015)*. Artvin İl Özel İdaresi Stratejik Planı 2010-2014, <http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/Bm0S8+ArtvinIlOzelIdaresiSP1014.pdf>, Erişim tarihi: 20.05.2015.
- ANONİM (2012)*. Anadolu’da Kırsal Mimarlık, <http://library.atilim.edu.tr/shares/library/files/e->

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE
May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer
ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

- kitap/AnadoludaKirsalMimarlik-Ekitap.pdf,
Erişim tarihi: 30.05.2015
- ARAN, K., (2000).** Barınaktan Öte Anadolu'da
Kır Yapıları, Ofset Basımevi, Ankara, ss:12-15
- EMİNAĞAOĞLU, Z., (2004).** Kırsal Yerleşme-
lerde Dış Mekan Organizasyonu-İlgili Poli-
tikalar ve Değerlendirmeler, Yayınlanmamış
Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- EMİNAĞAOĞLU, Z., ÇEVİK, S., 2006.** Doğa-
Kırsal Yerleşmeler Birliktelikleri, Kafkas
Üniversitesi Artvin Orman Fakültesi Dergisi,
7 (1), 28-40.
- EMİNAĞAOĞLU, Z., ÇEVİK, S., (2007).** Kırsal
Yerleşmelere İlişkin Tasarım Politikaları
ve Araçlar, Gazi Üniversitesi Mühendislik
Mimarlık Fakültesi Dergisi, 22 (1), 157-
162.
- ERSOY, H., Y., (2010).** “Kırsal Alanda Yöresel
Mimari Özelliklerin Belirlenmesi” Projesi ve
Kayseri Örneği Üzerinde Bir Araştırma ve
Öneri Üzerine, <http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=365&RecID=2290>, Erişim Tarihi: 30.05.2015
- GIBSON, M.,W., (2000).** Rediscovering the
Vernacular, <http://scholar.lib.vt.edu/theses/available/etd-10092000-0210037/unrestricted/Sec1.pdf>, Erişim tarihi: 27.05.2015
- GÜR, Ş.Ö. (2000).** Doğu Karadeniz Örneğinde
Konut Kültürü, Yapı Endüstri Merkezi Ya-
yınları, İstanbul, s.12.
- OLİVER, P., (1997).** Encyclopedia of Vernacu-
lar Architecture of the World, Cambridge
University Press, England, ss:12-16
- ÖZGÜNER, O., (1970).** Köyde Mimari Doğu
Karadeniz, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Ya-
yınları; 13, Ankara, ss: 28-29
- RAPOPORT, A., (1969).** Housa Form and Cul-
ture (Foundations of Cultural Geography
Series). Englewood Cliffs, N.J.: Prentice
Hall. USA, 46-47
- RUDOFISKY, B., (1981).** Architecture Without
Architects, Hong Kong
- ŞENOL, P., AKAN, A., (2011).** Kırsal Yaşam
/ Kırsal Konut: Bir Yaşam Biçimi Olarak
Geleneksel Kırsal Konut Üretiminde Kızılılık
Köyü Örneği, http://sablon.sdu.edu.tr/dergi/sosbilder/dosyalar/24/24_08.pdf, Erişim tarihi: 08.06.2015
- Yazar Notu: Bu Çalışma sorumlu yazar Zehra EMİNAĞAOĞLU tarafından, “Kırsal Yerleşmelerde Dış Mekan Organizasyonu-İlgili Politikalar ve Değerlendirmeler” isimli doktora çalışmasından güncellenerek üretilmiştir. Ağaçların özelliklerinin belirlenmesi ve isimlendirmedeki katkılarından dolayı Prof. Dr. Özgür EMİNAĞAOĞLU'na teşekkür ederim**

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer

ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

EXTENDED ABSTRACT

Developing technology and life standards effects to our surrounding with different ways. Especially, in cities we can see these changes more obvious. It has also can be seen in rural areas, but the change of rural area slower than urban areas. As a result of this rotation architectural specialise of the village change and they lost their characteristics, new building cannot relocate old ones. Because of these reason, the studies, which will be done in these areas are very important. Front side of rural settlements are very important to reflect identity. The material of house shows to life style of local, environment condition and culture of building. Rural house which is rural production and living center is discussed in this sudy. This research includes villages of Artvin which has its unique architecture. This study gives brief information about Artvin rural houses side typologies. Artvin is surrounded with Ardahan, Erzurum rize and Georgia. The coast side of Artvin is about 34 kilometers. Arhavi and Hopa is in the coastside midlands of Artvin is mainly based on Murgul, Borcka, Ardanuc, Yusufeli and SAVsat. Each town in the city have different topography, which is formed by mountains, forests and sea all of them effects to differences between estates. In this study gives brief information about aspects of settlements, material of buildings and identify them with culture and environment. This paper shows to typology of settlements. Moreover, rural houses front side were evaluated, typology of houses have already done and determined to architectural formation of areas. In aspects view generally give an idea about windows, entrances, roof, material and structures. 23 different villages in Artvin form to main body of this study. 41 different settlements are evaluated during this study. There is no information about these houses architectural drawing, so each houses were qualified and 3d drawing have prepared. All of them have supported with photo, camera and face to face discussion with locals. As a result of research findings are evaluated graphical analyses, visual analysis technics. Classification has done according to environmental condition similarity and differences. As a result of this study we saw climatic factors effects to aspects of settlements directly. The village, where have hard winter conditon has smaller windovs then others. In contrast, rocky places have bigger and more windovs then others. These dimension are generally similar each houses and it gives beautiful aspects with harmony. The size of windovs can change floor by floor. The windovws in living room bigger and downstairs have small windovs. But these small windows do not form as re result of privaacy, it consists with functionality. Because ground floor in rural estates are usually formed by barn. This region hasn't many closed egression. Open egression also designed for entrances, visual aspects and drying sth. "Köşk" also kind of egression which is forms to characteristic of these places. Open egression

TMD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2015 Sayı: 05 İlkbahar Yaz

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2015 Issue: 05 Spring Summer

ID:65 K:92

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

mainly designed by wooden, on the other hand closed egression have similar material with other part of places. Form and situation of open and closed egression have considered for classification. Entrances in rural settlement are usually designed to circulation necessities and to get easier functional necessities. Socio-cultural and topographic factors effects to enterances design directly. Some places designed with many different enterances as result of topography, that kind of places are very useful for big families to provide privacy. So we can categorised house enterances according to number and which places they are opened. All of these findings show to house aspects forms to functional and environmental conditions. The timber is an easily reachable building material because of the large forest areas of the eastern Black Sea geography. Accordingly, timber construction techniques were developed in the region. timber and stone form to main material of estates. timber and stone can use together in groundfloor, rear side. Espaecially stone are use the places which is directly interact with soil because of durability. Timber also use upstairs in storeroom since its climatic conditions are suitable. Stone which had been widely used in foundation and basement walls also started to be used in timber frame system because of cost. Roof system of region are usually hipped roof to four side. We can also see saddle roof in this region. The main material of roof are timber, pantile and sheet iron. Especially in the past to decrease use of wood government gives to local sheet iron for roof. We called "bedevra" and "hartama" to roof which are use timber as a material. In rural settlements shape of roof are usually rhythmic with natural environment. Form, scale, material are very compatible in these area with each other and it forms to magnificent silhouette. The main aim of this study helps to provide information to literature in estates aspects in this region and supply physical and visual standard principles to form reason and result policy. It also forms to main body of this civil architecture for locals, who would like to see and live that kind of place which they have already belong to them. Further aims are the establishment of an architectural typology based facade and materials use, with the goal to develop guidelines for new buildings in the region.